

Na podlagi četrtega odstavka 28. člena zakona o ohranjanju narave (Uradni list Republike Slovenije, št. 56/99 in 31/00) izdaja minister za okolje in prostor

PRAVILNIK
o izvedbi presoje tveganja za naravo in o pridobitvi pooblastila

I. UVODNE DOLOČBE

1. člen
(splošne določbe)

(1) Ta pravilnik določa pogoje in način izvedbe presoje tveganja za naravo (v nadaljnjem besedilu: presoja tveganja) pred naselitvijo ali doselitvijo tujerodnih prosto živečih rastlin in živali v naravo (v nadaljnjem besedilu: vnos) ali gojitvijo tujerodnih prosto živečih živali (v nadaljnjem besedilu: gojitev).

(2) Ta pravilnik določa pogoje, ki jih mora izpolnjevati pravna ali fizična oseba za pridobitev pooblastila za izvedbo presoje tveganja za naravo (v nadaljnjem besedilu: pooblastilo) in način pridobitve pooblastila.

(3) Ta pravilnik ne velja za vnos ali gojitev rastlin ali živali, spremenjenih z uporabo genske tehnologije.

II. PRESOJA TVEGANJA

2. člen
(predlagatelj)

Pravna ali fizična oseba (v nadaljnjem besedilu: predlagatelj) mora v postopku izdaje dovoljenja o vnosu ali gojitvi zagotoviti presojo tveganja, ki ga za naravo predstavlja vnos ali gojitev.

3. člen
(definicija presoje tveganja)

(1) Presoja tveganja se izvede za vsak primer vnosa ali gojitve posebej, pri čemer se presoja izvaja za vsako taksonomsko kategorijo, tudi nižjo od vrste. Presoja se izvaja tudi za posamezne dele rastlin ali živali, ki se lahko samostojno razmnožujejo na kakršenkoli način.

(2) Vnos po prejšnjem odstavku je enkratni vnos ali vnos, ki se izvede z večkratnimi, v naprej določenimi delnimi vnosi v obdobju največ petih let.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena se presoja tveganja ne izvede za vsak primer gojitve posebej, kadar isti predlagatelj goji živali iste taksonomske kategorije pod istimi pogoji in na isti lokaciji v obdobju petih let od začetka gojitve.

(4) Glede na določbe prejšnjih dveh odstavkov se presoja tveganja v primeru ponovnega vnosa ali gojitve po obdobju petih let od začetka prvotnega ali predhodnega vnosa ali gojitve, za katero se je opravila presoja tveganja, izvede na podlagi prvotne presoje tveganja, ki se dopolni z ugotovitvami o morebitnih posledicah, nastalih zaradi prvotnega ali predhodnega vnosa ali gojitve.

4. člen (metoda, postopek)

(1) Presoja tveganja se izvaja na podlagi splošno priznanih strokovnih podatkov in informacij, ki lahko vključuje podatke o presoji tveganja, ki je bila že opravljena za enak vnos ali gojitev enake rastline ali živali v enakem ali primerljivem ekosistemu na drugih lokacijah.

(2) Ekosistem je primerljiv, kadar se niti njegova funkcija niti biotski in abiotski dejavniki količinsko in kakovostno bistveno ne razlikujejo od ekosistema, v katerega se namerava vnašati ali v njem gojiti.

(3) Podatki iz postopka presoje tveganja se ovrednotijo s količinskega in kakovostnega vidika, s številčno določljivimi ali izmerljivimi elementi in tudi opisno.

5. člen (vrednotenje)

- (1) V postopku presoje tveganja se vrednotijo:
- lastnosti in značilnosti rastlin ali živali, katere se vnaša ali goji,
 - značilnosti sprejemnega okolja z morebitnimi posebnostmi, s poudarkom na ohranjenosti in naravovarstveni vrednosti sprejemnega okolja,
 - potencialni vplivi rastlin in živali, katere se vnaša ali goji, na druge rastline ali živali in na sprejemno okolje s poudarkom na zavarovanih, ogroženih, endemičnih, za delovanje ekosistema ključnih in drugih rastlinah in živalih, ki bi jih vnos ali gojitev lahko prizadela, če se oceni, da bi se ti vplivi dejansko uresničili,
 - namen vnosa in gojitve.

- (2) Pri vrednotenju vplivov na naravo je treba upoštevati predvsem nevarnost:
- zasedanja življenjskega prostora domorodnih vrst,
 - izrinjanja in ogrožanja domorodnih vrst, vključno z ogrožanjem njihovega zdravja,
 - križanja z domorodnimi vrstami in posledično izgube genskega materiala in genske raznovrstnosti,
 - izgube ali degradacije habitatov,
 - pojava drugih nezaželenih posledic za naravo in biološko raznovrstnost.

(3) Pri vrednotenju se upošteva dejanske in možne, kratkoročne in dolgoročne ter neposredne in posredne učinke vnosa ali gojitve na naravo.

6. člen (poročilo)

(1) Pravna ali fizična oseba (v nadaljnjem besedilu: pooblaščenec) opravi presojo tveganja pred vnosom ali gojitvijo. Obvezni sestavni del presoje tveganja je poročilo o presoji tveganja (v nadaljnjem besedilu: poročilo).

(2) Sestavni deli poročila so opis uporabljene metodologije, opis tujerodne rastline ali živali, opis sprejemnega okolja, opis nameravanega vnosa ali gojitve, ocena pričakovanih

vplivov na naravo in pričakovanih sprememb v naravi, predlog ukrepov, ki preprečujejo okrnitev narave in sklepna ocena.

(3) V poročilu je treba navesti vse predpise, ki jih je treba upoštevati pri obravnavanem vnosu ali gojitvi.

7. člen (opis uporabljene metodologije)

(1) V poročilu se navedejo viri podatkov in informacij, ki so bili uporabljeni za pripravo poročila, z oceno njihove uporabnosti, razpoložljivosti, kakovosti, ažurnosti, zadostnosti in primernosti za obravnavani primer presoje tveganja.

(2) Izbrano metodo je treba v poročilu navesti in opisati tako, da je mogoče preveriti njeno ustreznost. Navesti je treba razloge za izbor metode, oceniti njeno optimalnost, prednosti in pomanjkljivosti, širšo uporabnost in izkušnje pri njeni uporabi v drugih primerih ter primernost za obravnavani primer.

8. člen (opis tujerodne rastline ali živali)

Opis tujerodne rastline ali živali mora vsebovati podatke o:

1. sistematski uvrstitvi vključno z vrstnim in rodovnim imenom s slovenskim in latinskim poimenovanjem; če slovensko ime ne obstaja, je dovolj navedba latinskega imena,
2. območju naravne razširjenosti ter posebnostih podvrste ali populacije,
3. načinu razmnoževanja in razširjanja rastline ali živali,
4. genotipskih in fenotipskih lastnostih rastline ali živali, ki se vnaša ali goji, s poudarkom na tistih lastnostih, ki bi lahko kakorkoli vplivale na posamezne rastline ali živali v sprejemnem okolju, na različne populacije iste vrste rastlin ali živali, na druge vrste rastlin ali živali ali na dinamiko ekosistema v celoti,
5. medsebojnih vplivih med vnešenimi in ostalimi že prisotnimi rastlinami ali živalmi s poudarkom na tistih rastlinah ali živalih, ki bi jih vnos prizadel, in
6. vplivih in posledicah vnosa ali gojitve iste vrste v drugih državah v primerljivem okolju.

9. člen (opis sprejemnega okolja)

(1) Opis sprejemnega okolja, na katero lahko vnos ali gojitev vpliva, mora vsebovati podatke o:

1. točni lokaciji vnosa ali gojitve,
2. klimatskih, zemljepisnih in ekoloških značilnostih in morebitnih posebnostih,
3. biotski raznovrstnosti vključno s seznamom rastlin ali živali, ki so prisotni in na katerih se pričakuje vpliv ob vnosu ali gojitvi tujerodnih rastlin ali živali v to okolje,
4. naravni ohranjenosti sprejemnega okolja,
5. možnih posebnostih sprejemnega okolja, kot so večja ali manjša naravna stabilnost ali ranljivost ter sposobnost samoregulacije in regeneracije,
6. bližini naravnih vrednot ali zavarovanih naravnih vrednot, ekološko pomembnih območij, posebnih varstvenih območij, zavarovanih območij in habitatov ogroženih ali zavarovanih vrst,
7. že prisotnih tujerodnih rastlinah ali živalih, vključno s podatki o njihovi količini in vplivu na naravo,

8. prostorskih značilnostih z opisom zemljišča glede na reliefno razgibanost, rodovitnost, stabilnost in nosilnost terena in hidrološke značilnosti lokacije, in
9. infrastrukturni opremljenosti in prometu na danem območju.

(2) Opis dejanskega stanja sprejemnega okolja se izdela na podlagi javnih podatkov iz katastrov, zbirk in drugih baz podatkov, ki jih zbirajo in vodijo pristojni državni ali občinski organi ali organizacije z javnimi pooblastili ali druge pooblaščen organizacije ter na podlagi javno dostopnih recenziranih znanstvenih ali strokovnih del. Če ni javnih podatkov, jih lahko zagotovi predlagatelj.

10. člen **(opis nameravanega vnosa ali gojitve)**

Opis značilnosti vnosa ali gojitve mora vsebovati podatke o:

1. številu ali količini tujerodnih rastlin ali živali, ki se bodo vnašali ali gojili,
2. načinu vnosa ali gojitve,
3. predvideni velikosti območja, ki ga bo tujerodna rastlina ali žival naselila ali kjer se bo gojila,
4. namenu vnosa ali gojitve,
5. značilnostih sprejemnega okolja, na katere bo vplival vnos ali gojitev,
6. velikosti širšega območja, kjer se pričakujejo posledice nameravanega vnosa ali gojitve,
7. rezultatih in informacijah o predhodnih vnosih in gojitvah rastlin ali živali, ki se vnašajo ali gojijo v primerljivem ali drugačnem okolju, če informacije obstajajo,
8. velikosti prostora in skladnosti značilnosti prostora gojitve na primerljivih ali drugačnih lokacijah, in
9. gradbenih in prostorskih, tehničnih in tehnoloških ter okoljskih značilnostih, namenjenih zmanjšanju ali preprečitvi neželenih vplivov.

11. člen **(ocena pričakovanih vplivov na naravo)**

(1) V poročilu se na podlagi opisov iz 8., 9. in 10. člena tega pravilnika ter vrednotenja vnosa ali gojitve ocenijo vsi možni vplivi vnosa ali gojitve na naravo kot celoto in na vse njene posamezne dele.

(2) V poročilu je treba navesti vse vplive, tudi tiste, ki jih izdelovalec poročila ocenjuje kot nepomembne ali zanemarljive.

(3) V poročilu se posebej oceni:

1. verjetnost, da postane tujerodna rastlina ali žival stalno prisotna in invazivna v habitatu ali širšem okolju, kamor se vnaša ali goji,
2. verjetnost, da se kakorkoli prizadenejo populacije že prisotnih rastlinskih in živalskih vrst, ki zasedajo ekološko nišo, katero bo verjetno zasedla tujerodna rastlina ali žival,
3. verjetnost, da se kakorkoli prizadenejo populacije že prisotnih rastlinskih in živalskih vrst, ključnih za ohranitev naravnega ravnotežja v ekosistemu, v katerega se vnaša ali goji tujerodna rastlina ali žival,
4. verjetnost, da se kakorkoli prizadenejo populacije že prisotnih rastlinskih in živalskih vrst, ki so potencialna hrana ali gostitelj tujerodni rastlini ali živali,
5. verjetnost, da se kakorkoli prizadene zavarovane ali ogrožene vrste in endemite,
6. možnost in potrebo določitve vmesnih izolacijskih pasov zaradi preprečitve morebitnega širjenja tujerodnih rastlin ali živali ali njihovih nezaželenih vplivov,
7. možnost pojava neželenih in nepopravljivih posledic s količinskim ovrednotenjem,

8. verjetnost, da bi vnos ali gojitev neposredno negativno vplival na naravo ali njene dele ali povzročil okrnitev narave na območjih sosednjih držav.

(4) V poročilu je treba oceniti pričakovane vplive vnosa ali gojitve v času trajanja vnosa ali gojitve in po končanem vnosu ali po prenehanju gojitve ter potrebo po morebitnih posebnih ukrepih po končanem vnosu ali po prenehanju gojitve.

12. člen **(opis posebnih opozoril, napotil, priporočil)**

Če iz presoje tveganja izhaja, da pomeni vnos ali gojitev tveganje za naravo in so zaradi tega potrebna posebna opozorila, napotila in priporočila ali drugi posebni ukrepi, je v poročilu treba opisati potrebne ukrepe in območje, na katerem so ti potrebni, ter oceniti njihovo ustreznost.

13. člen **(okrnitev narave)**

(1) V poročilu je treba oceniti verjetnost okrnitve narave, ki bi nastala zaradi premajhnega poznavanja vpliva tujerodne rastlinske in živalske vrste ali nenadzorovanega razvoja dogodkov ter oceniti predvidene ukrepe nadzora, ki naj bi preprečili ali zmanjšali tveganje okrnitve narave.

(2) V poročilu je treba navesti:

1. vrste, količino in lastnosti rastlin ali živali ter predvideno ravnanje in ukrepe med njihovo uporabo, skladiščenjem, prevozom ali odstranitvijo,
2. možne in predvidene ukrepe za zmanjšanje možnosti okrnitve narave,
3. scenarij okrnitve narave, ki bi se lahko zgodila, vključno z navedbo verjetnosti, površine prizadetega območja in posledic za ljudi in okolje,
4. potrebne intervencijske ukrepe za zmanjšanje ali preprečitev posledic okrnitve narave.

14. člen **(sklepna ocena)**

Poročilo mora imeti sklepno oceno. V sklepni oceni je treba ugotoviti:

1. da zaradi vnosa ali gojitve ne bo prišlo do ogrožanja naravnega ravnovesja ali biotske raznovrstnosti ali
2. da bo zaradi vnosa ali gojitve prišlo do ogrožanja ali spremembe naravnega ravnovesja ali biotske raznovrstnosti in okrnitve narave ali
3. da bi lahko vnos ali gojitev spremenila naravno ravnovesje ali biotsko raznovrstnost, a je tveganje za naravo sprejemljivo, pričakovano in obvladljivo. V tem primeru se določi pogoje in obseg vnosa, način obvladovanja tveganja in izvajanja ukrepov, način sanacije v primeru škode, izvajanje spremljanja in nadzora ter poročanje o rezultatih in posledicah vnosa in gojitve.

15. člen **(opozorila glede celovitosti vnosa ali gojitve, priporočila)**

Če pooblaščenec oceni, da značilnosti vnosa ali gojitve glede na pričakovane vplive na naravo in naravovarstvene ukrepe niso celovito določene, mora to navesti v sklepnem delu poročila.

16. člen
(podatki o pooblaščenju)

(1) Poročilo mora vsebovati podatke o pooblaščenju in o osebah, ki so sodelovale pri izdelavi poročila ali njegovih delov.

(2) Poročilu mora biti priložena overjena kopija pooblastila za opravljanje presoje tveganja.

17. člen
(podpis)

Poročilo in vse njegove sestavne dele mora s svojim podpisom potrditi oseba, ki je pri pooblaščenju odgovorna za pripravo poročila.

18. člen
(grafični prikaz)

(1) Sestavni del poročila mora biti tudi karta, na kateri je označena točna lokacija in kjer so prikazane posamezne značilnosti in posebnosti dejanskega sprejemnega okolja na ožjem območju vnosa ali gojitve in prostorske značilnosti vplivnega območja, naravne vrednote, ekosistemi, ekološko pomembna območja in geografske značilnosti.

(2) Vsi rezultati meritev, grafikoni, tabele in druga dokumentacija, ki zaradi svoje obsežnosti ali drugih vzrokov ni bila vključena v poročilo, se prikaže v posebnih prilogah.

19. člen
(evidenca)

(1) Ministrstvo, pristojno za ohranjanje narave (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), vodi evidenco presoj tveganja za naravo. Javnost ima pravico do informacij iz evidence.

(2) Evidenca obsega naslednje podatke:

1. ime rastline ali živali, vključno s sistematsko uvrstitvijo, za katero se je opravila presoja tveganja,
2. število ali količina rastlin ali živali, ki se je vnesla ali se goji,
3. točno lokacijo, kamor se tujerodne rastline ali živali vnašajo ali kjer se živali gojijo,
4. namen vnosa ali gojitve,
5. ime predlagatelja presoje tveganja,
6. ime pooblaščenca, ki je opravil presojo tveganja,
7. povzetek presoje tveganja.

(3) Evidenca se hrani trajno.

III. POOBLASTILO

20. člen
(pooblastilo)

(1) Pooblastilo za presojo tveganja lahko pridobi pravna ali fizična oseba.

(2) Pooblastilo iz prejšnjega odstavka izda ministrstvo.

21. člen (pravna in fizična oseba)

Pravna ali fizična oseba lahko pridobi pooblastilo, če izpolnjuje naslednje pogoje:

1. da je gospodarska družba ali zavod ali samostojni podjetnik,
2. da je registrirana za dejavnost raziskovanja s področja naravoslovja in tehnologije,
3. da ima najmanj ena oseba, ki je pri pravni osebi ali samostojnem podjetniku odgovorna za izvedbo presoje tveganja, univerzitetno izobrazbo s področja naravoslovnih znanosti,
4. da je oseba iz prejšnje točke v zadnjih desetih letih kot nosilec objavila najmanj eno znanstveno delo ali dva recenzirana strokovna članka, s katerimi izkazuje poznavanje ekologije in biologije rastlinske ali živalske skupine, za katero bo opravlja presojo tveganja.

22. člen (vloga)

(1) Pooblastilo se pridobi na podlagi vloge za pridobitev pooblastila (v nadaljnjem besedilu: vloga) pri ministrstvu. Seznam objavljenih del je priloga vlogi.

(2) Pooblastilo se pridobi za določene rastlinske ali živalske vrste, za katere se bo opravljal presoja tveganja za naravo.

(3) Pooblastilo se lahko pridobi za izvajanje presoje tveganja za naslednje skupine:

- kopenski sesalci,
- morski sesalci,
- ptiči,
- dvoživke in plazilci,
- sladkovodne ribe,
- morske ribe,
- žuželke,
- ostali kopenski nevretenčarji,
- ostali morski nevretenčarji,
- ostali sladkovodni nevretenčarji,
- praprotnice in semenke,
- mahovi,
- sladkovodne alge,
- morske alge,
- glive,
- bakterije.

(4) Pravna ali fizična oseba lahko predlaga eno ali več skupin, za katero želi pridobiti pooblastilo za opravljanje presoje tveganja.

23. člen (veljavnost pooblastila, podaljšanje)

(1) Pooblastilo se izda za dobo petih let.

(2) Pooblastilo se lahko pred iztekom veljavnosti podaljša na podlagi vloge za podaljšanje pooblastila pod enakimi pogoji, kot je bilo podeljeno.

(3) O vsaki spremembi izpolnjevanja pogojev iz 21. člena tega pravilnika mora pooblaščenec obvestiti ministrstvo v roku osmih dni.

24. člen (odvzem)

Ministrstvo lahko pooblaščenim osebam pred iztekom veljavnosti pooblastilo odvzame, če ugotovi:

1. da ne izpolnjuje več pogojev iz 21. člena tega pravilnika ali
2. da opravljena presoja tveganja in vsebina poročila ne ustrezata zahtevam tega pravilnika.

25. člen (seznam)

(1) Ministrstvo vodi seznam izdanih pooblastil.

(2) Seznam iz prejšnjega odstavka vsebuje najmanj naslednje podatke:

1. ime in sedež pravne ali fizične osebe,
2. datum izdaje pooblastila,
3. skupino rastlin ali živali, za presojo tveganja katerih je pooblaščenec pridobil pooblastilo,
4. podatke o presoji tveganja, ki jo je pooblaščenec osebno že opravil vključno z imenom in izobrazbo odgovorne osebe za posamezno presojo tveganja,
5. doba trajanja pooblastila.

26. člen (izbira pooblaščenca)

Predlagatelj vnosa ali gojitve tujerodnega organizma izbere pooblaščenca za izvedbo presoje tveganja iz seznama, ki ga vodi ministrstvo.

IV. PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

27. člen

Ministrstvo en mesec po uveljavitvi tega pravilnika objavi javni poziv za pridobitev pooblastila za opravljanje presoje tveganja za naravo.

28. člen

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 354-06-7/2002
Ljubljana, dne 8. maja 2002.

mag. Janez Kopač l. r.
Minister
za okolje in prostor